

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL ÖZ-YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Ferit Karakoyun
Dicle Üniversitesi
ferit.karakoyun@dicle.edu.tr

Özet

Sosyal öz-yeterlik bir bireyin sosyal koşullarda kişiler arası ilişkileri başlatma ve sürdürme becerilerine olan güveni olarak tanımlanmıştır. Bireylerin sosyal öz-yeterliklerini etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Bu değişkenlerden biri olan internet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalarda, aşırı internet kullanımının takım sosyal ve psikolojik sorunlara neden olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın katılımcılarını Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesine devam eden toplam 401 ikinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada “Sosyal Öz-yeterlik Algısı Ölçeği”, “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına bağlı olarak öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algıları öncelikli internet kullanım amaçlarına göre bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algıları ile internet bağımlıkları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Sözcükler: Öz-yeterlik, Sosyal öz-yeterlik, İnternet bağımlılığı.

EXAMINING PERCEIVED SOCIAL SELF-EFFICACY OF PRE-SERVICE TEACHERS

Abstract

Social self-efficacy is defined as confidence in one’s ability to initiate and maintain interpersonal relationships in social conditions. There are many variables that affect the one’s social self-efficacy. One of them is internet addiction. Many studies suggest that excessive internet use causes some social and psychological problems. The purpose of present study was to determine the perceived social self-efficacy of pre-service teachers who study at Ziya Gökalp Education Faculty at Dicle University and to examine their perceived social self-efficacy with the respect to various variables. The participants of this study consisted of 401 sophomore pre-service teachers from Ziya Gökalp Education Faculty. “Social self-efficacy scale”, “Internet addiction scale” and personal information form were used as data collection instruments. According the findings, it was revealed that perceived social self-efficacy levels of pre-service teachers are moderate. There were no significant differences on perceived social self-efficacy scores of pre-service teachers in terms of their priority internet use purposes. Also no relation was found between perceived social self-efficacy and internet addiction.

Keywords: Self-efficacy, Social self-efficacy, Internet addiction.

GİRİŞ

Öz-yeterlik kavramı sosyal bilişsel öğrenme kuramının kurucularından olan Bandura’nın önemli kavramlarından biridir. Öz-yeterlik kavramı, bir bireyin belirli bir görevi başarıyla tamamlamak için gerekli olan eylem planlarını yürütme ve organize etme kapasitelerine olan inançlarıdır (Bandura, 1997).

Öz-yeterlik genel bir kavram olmasına rağmen farklı öz-yeterliklerden bahsedilebilir. Bu öz-yeterliklerden biri olan sosyal öz-yeterlik, bireylerin sosyal koşullarda davranışı başlatmaya hazır olma ve yeni arkadaşlıklar geliştirebilme becerilerine olan kanaatleri ile ilgilidir (Smith ve Betz, 2000). Anderson ve Betz (2001), sosyal öz-yeterliği bir bireyin kişiler arası ilişkileri başlatmak ve sürdürmek için gereken sosyal etkileşimsel görevleri yerine getirebilme becerilerine olan güveni olarak tanımlamıştır. Sosyal öz-yeterlik bireylerin kişilerarası ilişki ve etkileşimlerinde belirleyici bir rol almaktadır (Akkök, 1999; Coleman, 2003; Matsushima ve Shiomi, 2003). Yapılan araştırmalarda yüksek sosyal öz-yeterliğe sahip olan bireylerin daha iyi sosyal becerilere ve tanışma yeterliğine sahip olduğu ifade edilmiştir (Rice, Cunningham ve Young, 1997; DiTommaso, Brennen-McNulty,

Ross ve Burgess, 2003). Ayrıca sosyal öz-yeterliğin yalnızlık, sosyal doyumsuzluk (Galanaki ve Kalantzi-Azizi, 1999; Smith ve Betz, 2002) ve özsaygı (Betz ve Schifano, 2000; Herman ve Betz, 2004) ile önemli derecede ilişkili olduğu bilinmektedir. İskender ve Akın (2010), sosyal öz-yeterliğin yalnızca etkili sosyal davranışlarla ilişkili olmadığını ayrıca psikolojik uyum sağlama ve mental sağlıkla da ilişkilendirildiğini ifade etmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde bireylerin sosyal öz-yeterlikleri ile ilişkili birçok değişken olduğu göze çarpmaktadır. Bu değişkenlerden biri de internet bağımlılığıdır.

İnternetin hızlı bir şekilde yaygınlaşması bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Aşırı internet kullanımının bireylerin sosyal, iş ve okul hayatlarında bir takım sorunlar yaşamalarına neden olduğu birçok araştırmada görülmektedir (Davis, 2001; Chou, Condron ve Belland, 2005; Ceyhan ve Ceyhan, 2008; Yao ve Zhong, 2014). İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalarda, aşırı internet kullanımının arkadaş çevresinin azalmasına, depresyona ve yalnızlığa neden olduğu ifade edilmiştir (Kraut, Patterson, Lundmark, Kiesler, Mukopadhyay ve Scherlis, 1998; Yen, Ko, Yen, Wu ve Yang, 2007). Ayrıca aşırı internet kullanımı bireylerin kendilerini ifade etmelerini ve sosyal ilişkiler geliştirmelerini olumsuz yönde etkilemektedir (Duman, 2008; Morgan ve Cotten, 2003).

Geleceğin öğretmenleri olacak olan eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik hayatlarında öğrencileri ile etkili bir iletişim kurabilmesi için bir takım sosyal etkileşimsel görevleri yerine getirebilme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Yüksek sosyal öz-yeterliğe sahip olan öğretmen adayları öğretmenlik hayatlarında öğrencileri ile daha sağlıklı bir şekilde iletişim kurabilirler. Fakat günümüzde internet kullanımının özellikle genç insanlar arasında artmasına (Yen, Yen, Chen, Chen ve Ko, 2007) bağlı olarak internetin aşırı bir şekilde kullanılması bir takım sosyal ve psikolojik sorunlara neden olabilmektedir (Nalwa ve Anand, 2003; Yen ve diğ., 2007). Ayrıca araştırmalarda internet bağımlılığının sosyal öz-yeterlik ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir (İskender ve Akın, 2009). Bu nedenle öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi ve sosyal öz-yeterlik algı düzeylerinin internet kullanım amaçları ve internet bağımlılıkları ile ilişkisinin incelenmesi öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunların önlenmesi açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlilik algı düzeylerini belirlemek ve bazı değişkenler açısından incelemektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi farklı bölümlerine devam eden 401 ikinci sınıf lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken öğrencilerin bilgisayar dersi almış olmaları göz önünde bulundurulmuştur. Katılımcıların 277(%69,1)'i erkek, 124(%39,1)'ü ise kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ), Palancı (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Sosyal Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği (SÖZYE) ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Sosyal Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği (SÖZYE): Orjinali Smith-BeTz (2000) tarafından geliştirilen ve Palancı (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, üniversite öğrencilerinin ve ergenlerin sosyal öz-yeterlik algılarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Sosyal öz-yeterlik ölçeği; sosyal etkileşim, arkadaşlık ilişkileri, sosyal girişkenlik, kalabalık önünde rahat olabilme, gruba katılabilme ve sosyal destek/yardım sunabilme boyutlarını içeren 25 maddelik 5'li likert tipi bir ölçektir. Sosyal öz-yeterlik algısı ölçeğinde yer alan ifadeler; "hiç güvenim yok (1)", "az güvenim var (2)", "biraz güveni var (3)", "oldukça güvenim var (4)" ve "tamamen güvenim var (5)" olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten yüksek puan almak yüksek sosyal öz-yeterlik algısına sahip olduğunu ifade eder. Türkçeye uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ,89 olarak bulunmuştur. Daha sonra Test tekrar test yöntemi ile gerçekleştirilen ölçümde Pearson Korelasyon katsayısı ,69 düzeyinde anlamlı bir tutarlılık göstermiştir.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ): Orjinali Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen ve Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek; kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde

olumsuzluk olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 19 maddeden oluşup 5'li likert tipli bir ölçektir. Sosyal internet bağımlılığı ölçeğinde yer alan ifadeler; “hiç uygun değil (1)”, “biraz uygun (2)”, “uygun (3)”, “oldukça uygun (4)” ve “tamamen uygun (5)” olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten yüksek puan alanlar internet bağımlılıklarının yüksek olduğunu ifade eder. Türkçeye uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ,858 olarak bulunmuştur.

Kişisel bilgi formu: Öğrencilerin internet kullanım amaçlarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 20.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin internet kullanım amaçlarına göre sosyal öz-yeterlik algılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Daha sonra sosyal öz-yeterlik algısı ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-Yeterlik Algılarına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algı ölçeğinden aldıkları ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyal Öz-yeterlik Algısı Ölçeği Puanlarına İlişkin Bulgular

Ölçek	n	$\bar{X}$	Ss	Min	Max
Sosyal öz-yeterlik algısı	401	3,16	,818	1,08	4,88

Tablo 1’de öğrencilerin sosyal öz-yeterlik algılarına ait ortalama puanları yer almaktadır. Tabloya göre öğrencilerin sosyal öz-yeterlik algısı ölçeğinden $\bar{X} = 3,16$ puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğrencilerin sosyal öz-yeterlik algılarının orta düzey olan “biraz güvenim var” aralığında olduğu söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-Yeterlik Algılarının Öncelikli İnternet Kullanımı Amacına Göre Değişimine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının öncelikli internet kullanım amaçlarına ilişkin istatistiksel veriler ve sosyal öz-yeterlik algılarının öncelikli internet kullanım amacına göre değişimine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öncelikli İnternet Kullanım Amacına Göre Sosyal Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği Toplam Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

Öncelikli internet kullanım amacı	n	$\bar{X}$	Ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Haber okumak	92	77,64	20,58	Gruplar arası	3341,272	7	477,325	1,144	,335
Web’de sörf yapmak	23	75,70	18,73	Grup içi	164023,910	393	417,364		
Alışveriş yapmak	9	90,44	15,35	Toplam	167365,182	400			
Ödev-araştırma yapmak	58	76,24	20,10						
Sohbet etmek	41	79,46	19,66						
Hobilere zaman ayırmak	38	76,45	16,99						
Sosyal ağları kullanmak	129	81,84	22,04						
Online oyun oynamak	11	78,64	21,29						
Toplam	401	79,07	20,46						

*p<0,05

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının interneti çoğunlukla sosyal ağlara erişim ve haber okumak için kullandıkları görülmektedir (% 55,1). Öğretmen adaylarının öncelikli internet kullanım amacına göre sosyal öz-yeterlik algılarının farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda öğrencilerin öncelikli internet kullanım amacına göre sosyal öz-yeterlik algıları toplam puanları arasında herhangi bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-yeterlik Algıları ile İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişki

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-yeterlik Algıları ve İnternet Bağımlılık Puanları

Puan	n	r	p
İnternet bağımlılığı	401	,046	,360
Sosyal öz-yeterlik algıları			

Tablo 3’de anlaşıldığı üzere öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algıları ve internet bağımlılıkları arasındaki ilişki oldukça düşük ve anlamlı bulunmamıştır ($r=,046$, $p>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının orta düzeyde oldukları görülmektedir. Çubukçu ve Girmen (2007), gerçekleştirdikleri araştırmada öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bir diğer araştırmada ise öğrencilerin sosyal öz-yeterlik algı düzeylerinin benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Esen, Aktaş ve Tuncer, 2013).

İnternet genel olarak iletişim kurmak, eğlenmek ve bilgi edinmek amacıyla kullanılmaktadır (Shaw ve Gant, 2002). Ceyhan (2007) yaptığı araştırmada interneti çoğunlukla “tanımadıkları kişilerle sosyal ilişkiler kurma” ve “eğlenme” amaçlı kullanan bireylerin “bilgi edinme” amaçlı kullanan bireylere göre daha fazla problemlerle internet kullanımını davranışları ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuçlar internet bağımlılığının veya problemlerle internet kullanım davranışının internet kullanım amacına göre değişebileceğini göstermektedir (Ceyhan ve Ceyhan 2007; Ceyhan, 2010). Diğer taraftan İskender ve Akın (2010), üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının sosyal öz-yeterlik algıları ile negatif yönlü bir ilişki içerisinde olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilen bu araştırmada öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının internet bağımlılıkları ile ilişkili olabileceği ve sosyal öz-yeterlik algılarının internet kullanım amaçlarına göre farklılaşabileceği öngörülmüştür. Fakat araştırmada öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algıları ve internet bağımlılıkları arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının öncelikli internet kullanım amaçlarına göre sosyal öz-yeterlik algıları arasında herhangi bir fark bulunamamıştır. Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen benzer bir araştırmada internet kullanımı, yalnızlık ve sosyal öz-yeterliğin birbirleri ile olan ilişkilerine bakılmış ve internet kullanımı ile sosyal öz-yeterlik düzeyi arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır (Esen, Aktas ve Tuncer, 2013). Diğer bir araştırmada ise, sosyal öz-yeterliklerini geliştiren bireylerin internet bağımlılıklarını azaltabileceğini ifade edilmiştir (İskender ve Akın, 2010).

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 5th World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Anderson, S. L., & Betz, N. E. (2001). Sources of social self-efficacy expectations: Their measurement and relation to career development. *Journal of Vocational Behavior*, 58(1), 98-117.

Akkök, F. (1999). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi Öğretmen El Kitabı*, (2. Baskı.). İstanbul: Özgür Yayınları.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.

- Betz, N., & Schifano, R. (2000). Evaluation of an intervention to increase Realistic self-efficacy in college women. *Journal of Vocational Behavior, 56*, 35-52.
- Chou, C., Condron, L., & Belland, J. C. (2005). A review of research on Internet addiction. *Educational Psychology Review, 17*, 363-388.
- Ceyhan, E. (2007). University students' problematic internet use in terms of reasons for internet use. *Proceedings of 6th WSEAS International Conference on Education and Educational Technology (EDU'07)*, Italy, (ss. 25-29). Venice: WSEAS Press.
- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10*(3), 1323- 1355.
- Ceyhan, A. A., & Ceyhan, E. (2008). Loneliness, depression, and computer self-efficacy as predictors of problematic internet use. *CyberPsychology & Behavior, 11*(6), 699-701.
- Coleman, P. K. (2003). Perceptions of parent-child attachment, social self-efficacy, and peer relationships in middle childhood. *Infant and Child Development, 12*(4), 351-368.
- Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2007). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8*(1).
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior, 17*, 187-195.
- DiTommaso, E., Brennen-McNulty, C., Ross, L., & Burgess, M. (2003). Attachment styles, social skills, and loneliness in young adults. *Personality and Individual Differences, 35*, 303-312.
- Duman, M. Z. (2008). İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi. *Toplum ve Demokrasi, 2* (3), 93-112.
- Esen , B.K., Aktas, E. ve Tuncer, İ. (2013). An analysis of university students' internet use in relation to loneliness and social self-efficacy, *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 84*(9), 1504-1508.
- Galanaki, E.P., & Kalantzi-Azizi, A. (1999). Loneliness and social dissatisfaction: Its relation with Children's Self-efficacy for peer interaction. *Child Study Journal, 29*, 1-22.
- Hahn, A., & Jerusalem, M. (2001). Internetsucht: Reliabilität und validität in der online Forschung. Online: http://psilab.educat.huberlin.de/ssi/publikationen/internetsucht_onlineforschung_2001b.pdf
- Hermann, K. S., & Betz, N. E. (2004). Path models of the relationships of instrumentality and expressiveness to social self-efficacy, shyness, and depressive symptoms. *Sex Roles, 51*, 55-66.
- İskender, M. ve Akin, A. (2010). Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education, 54*(4), 1101-1106.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychologist, 53*, 1017-1031.
- Matsushima, R., & Shiomi, K. (2003). Social self-efficacy and interpersonal stress in adolescence. *Social Behavior and Personality. An International Journal, 31*, 323-332.

Morgan, C., & Cotten, S. R. (2003). The relationship between internet activities and depressive symptoms in a sample of college freshmen. *CyberPsychology & Behavior*, 6 (2), 133-142.

Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet Addiction in Students: A Cause of Concern. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(6), 653-656.

Palancı, M. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Problemlerini Açıklama ve Gidermeye Yönelik Gerçeklik Terapisi Oryantasyonlu Bir Yardım Programının Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Rice, K.G., Cunningham, T.J., & Young, M.B. (1997). Attachment to parents, competence, and emotional well-being: A comparison of Black and White late adolescents. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 89-101.

Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). Users divided? Exploring the gender gap in internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 5(6), 517-527.

Smith, H.M., & Betz, N.E. (2000). Development and validation of a scale of perceived social self-efficacy. *Journal of Career Assessment*, 8, 283-301.

Smith, H.M., & Betz, N.E. (2002). An examination of efficacy and esteem pathways to depression in young adulthood. *Journal of Counseling Psychology*, 49(4), 438-448.

Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.

Yao, M. Z., & Zhong, Z. J. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*, 30, 164-170.

Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H., & Ko, C. H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 10, 323-329.

Yen, J.Y., Ko, C.H., Yen, C.F., Wu, H.Y., & Yang, M.J. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of internet addiction: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *Journal of Adolescent Health*, 41, 93-98.